



ජෛව විවිධත්ව පාරාදීපය

මුතුරාජවෙල

ශ්‍රී ලංකාවේ සුන්දරත්වයෙන් දෙස් විදෙස් සංචාරකයෝ අමන්දානන්දයට පත් වෙති. ගංගා, ඇළදොළ, දිය ඇලි, වැව් ආදී නිල ජලාශ මෙන් ම හරිත පැහැ ගත් වනාන්තර දුරට වටා පිහිටි පරක් තෙරක් නොපෙනෙන මහ සයුර ද මෙරට සුන්දරත්වය වැඩි කිරීමට බෙහෙවින් දායක වී ඇත. දස දෙස පැතිරී ඇති මෙවැනි පරිසර පද්ධතිවල ශාක සහ සත්ත්ව විවිධත්වය අධික ය. මෙලෙස ජෛව විවිධත්වය අතින් පොහොසත් පරිසර පද්ධති නිබීම, රටකට සංචාරකයන් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට මහඟු රුකුලකි.

සිරිලක ජෛව විවිධත්වයෙන් පොහොසත් සියලු පරිසර පද්ධති අතර තෙත් බිම් පරිසර පද්ධතිය වඩාත් කැපී පෙනෙයි. බුන්දල, මාදුගම, ලුනම - කලමැටිය, ආනවිලුන්දාව, මීගමුව කලපුව වැනි සුන්දර තෙත් බිම් රැසක් මෙරට නිර්මාණය වී ඇත. සොබාදම් දිනිතිය හේ අනති දායා-

කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ භූගෝල විද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ සුනිලා ජයන්ති බාලසූරිය

දයක් වූ මෙම තෙත් බිම් අතර මුතුරාජවෙල වගුරු බිමට හිමි වන්නේ සුවිශේෂී ස්ථානයකි.

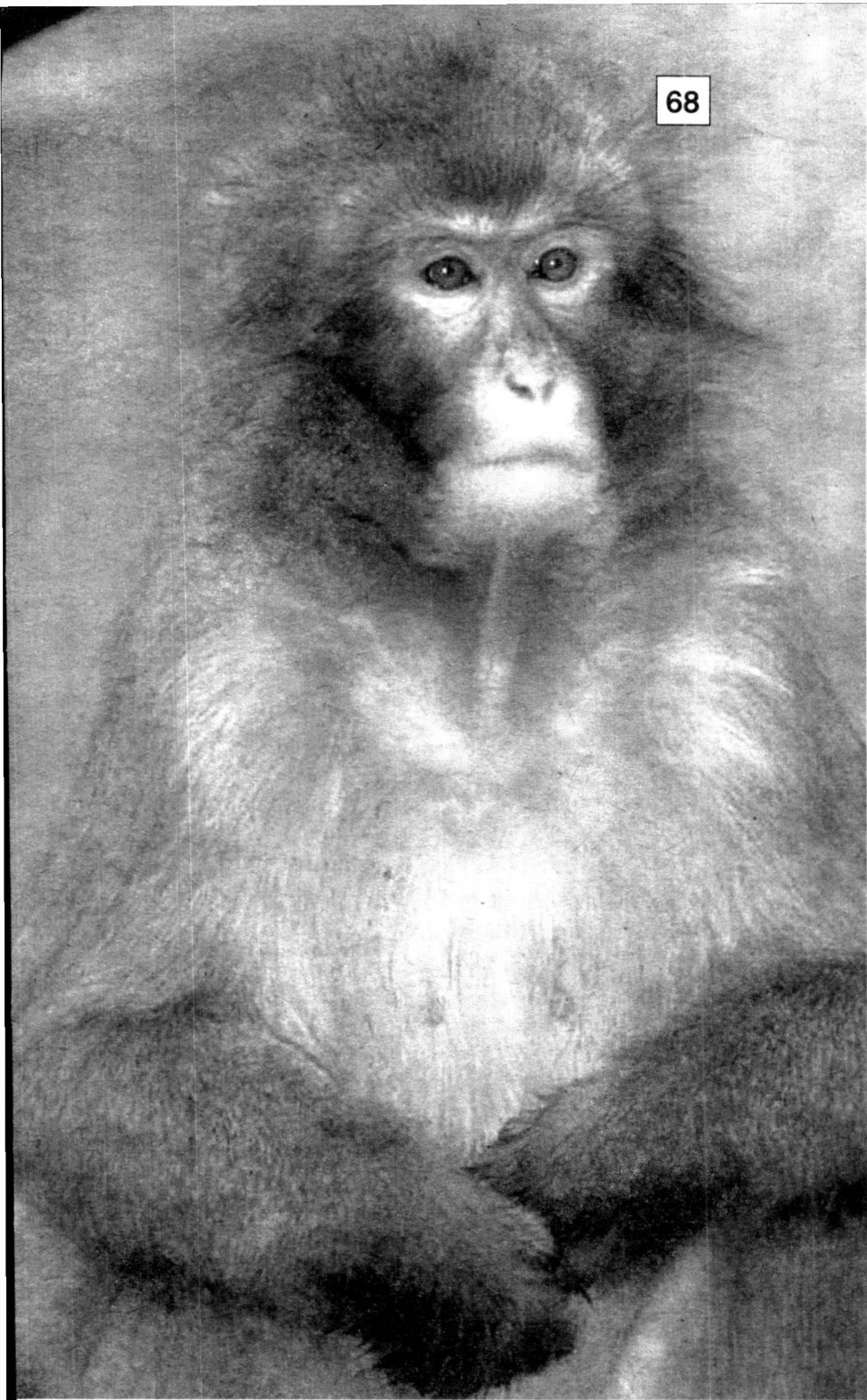
කොළඹ සිට කිලෝමීටර හතක් (7Km) පමණ දුරින් පිහිටා ඇති හෙක්ටයාර 2249 ක භූමි භාගයක් පුරා පැතිරී ඇති මුතුරාජවෙල වගුරු බිම පහතරට තෙත් කලාපයේ වෙරළාශ්‍රිත පහත් තැනිතලා ප්‍රදේශයට අයත් වේ. අක්ෂාංශ - දේශාංශගත පිහිටීම සලකා බලන විට මෙම තෙත් බිම උතුරු අක්ෂාංශ අංශක 7 කලා 0' ත් අංශක 7 කලා 6 ත් අතර ද (7 0' - 7 6') නැගෙනහිර දේශාංශ අංශක 79 කලා 52' ත් අංශක 79 කලා 54' ත් අතර ද (79 52' - 79 54') කලාපයේ පිහිටා ඇත. මෙම වගුරු බිමට උතුරින් මීගමුව කලපුව පිහිටා ඇත. මෙම වගුරු සහ කලපු පරිසර පද්ධති දෙක එකිනෙකට සම්බන්ධ වී බස්නාහිර පළාතේ සුන්දරත්වය තීව්‍ර කරයි. තවද මෙම වගුරු බිමට දකුණින් කැලණි ගං මෝය දැකගත හැකි ය. බටහිරින් පිහිටා ඇත්තේ උස්වැටකෙයිශාව - පමුණුගම මුහුදු තීරයයි. මෙලෙස සුන්දර මුතුරාජවෙල වගුරු බිමට උතුරින්, දකුණින් සහ බස්නාහිරින් මනරම් ජලප පරිසර පද්ධති තුනක් පිහිටා තිබීමෙන් එහි අගය තවත් වැඩි වී ඇත.

මුතුරාජවෙල අද වගුරු බිමක් වුවත් අතීතයේ දී එය ඉතා සමූහික කුඹුරු යායක්ව පැවති බව ඉතිහාසයේ සඳහන් වී ඇත. මෙම පරිසර පද්ධතියට මුතුරාජවෙල යන නම ලැබී ඇති ආකාරය කෙරෙහි අවධා-

නය යොමු කිරීමෙන් ද ඒ බව තහවුරු වේ. එක් ජනප්‍රවාදයකට අනුව කෝට්ටේ රාජධානියට බත සරි කිරීමට දායක වූ මෙම කෙත්ගාය මුතුරාජ නමැත්තා හේ අණසක යටතේ පැවති බැවින් මුතුරාජවෙල ලෙස නම් ලබා ඇත. තවත් ජනප්‍රවාදයකට අනුව පැවසෙන්නේ රජු සඳහා මුතුරාජවෙල නිපද වූ බැවින් මෙම භූමිය මුතුරාජවෙල වූ බවයි.

කෙසේ වෙතත් අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ සහල් අවශ්‍යතාව සපුරාලීම සඳහා මුතුරාජවෙල කුඹුරු යායෙන් විශාල දායකත්වයක් සිදු වී ඇති බවට මෙරට ලිඛිත ඉතිහාසය සාක්ෂි දරයි. මෙතරම් සමූහිකව පැවති කුඹුරු යාය වර්තමානයේ වගුරු බිමක් බවට පත් වී ඇත්තේ කෙසේ ද? මෙම විපර්යාසය සම්බන්ධයෙන් ඇඟිල්ල දිගු වන්නේ යටත් විජිත යුගයට යි. එනම්, මෙරට යටත් විජිතයක්ව පැවති යුගයේ දී මෙම ප්‍රදේශයෙහි විවිධ ඇළ මාර්ග ඉදි කර ඇත.

නමුත් මේවා නිසි පරිදි නඩත්තු කිරීමක් සිදු නොවී ය. එමෙන් ම ලන්දේසි පාලන සමයේ දී නිර්මාණය කරන ලද පරණ ඕලන්ද ඇළ හරහා මෙම කුඹුරු ප්‍රදේශයට ලවණ ජලය ගලා ඒම ද සිදු විය. බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයේ දී පරණ ඕලන්ද ඇළට බටහිර දිශාවෙන් නිර්මාණය කරන ලද හැමිල්ටන් ඇළ හේතුවෙන් මෙම ප්‍රදේශයට ලවණ ජලය ගලා පා වේගය සීඝ්‍ර විය. මේ නිසා ප්‍රදේශයේ වී වගාව විනාශයට පත් වී ඇත.



මෙම හේතු සාධක නිසා අතීතයේ සාරවත් කුඹුරු යායක්ව තිබූ මුතුරාජවෙල ක්‍රමයෙන් වගුරු බිමක් බවට පත් විය.

වී වගාව විනාශයට පත් වූ පසු වල් බිහි වූ මෙම භූමිය වර්තමානය වන විට සම්පූර්ණයෙන් ම පිරි නිධියක් බවට පත් වී ඇත. පිරි ලෙස හඳුන්වන්නේ අධික ජල සංයුතියකින් යුක්ත, ස්පොන්ජිමය ස්වභාවයක් දරන, දිරායාමට ලක් වූ ශාකමය කොටස් ය. තවද පිරි යනු ගල් අගුරු නිර්මාණය වීමේ මූලික අවස්ථාව යි. ගල් අගුරු නිර්මාණය වීමට නම් පිරි නිධියක් වසර මිලියන ගණනක් තිස්සේ අභ්‍යන්තර අධික පීඩනයකට ලක්වීම අවශ්‍ය වේ. නමුත් මුතුරාජවෙල වගුරු බිමෙහි ඇති පිරි නිධිය එලෙස අභ්‍යන්තර පීඩනයකට ලක් වන්නේ නැත. ඒනිසා ගල් අගුරු නිර්මා-

නය කිරීමේ හැකියාවක් මෙම පිරි නිධියෙහි නැතැයි භූ විද්‍යාඥයෝ පවසති. කෙසේ වෙතත් මෙම පිරි නිධිය වසර තිස් දහසක් (30000) පමණ පැරණි යැයි සැලකේ. මෙම තෙත් බිමෙහි ජලය අධික ලවණතාවකින් යුක්ත වන අතර වර්ෂා සෘතුවේ දී ලවණතාව පහත් මට්ටමක පවතී.

ප්‍රදේශයේ උතුරු කොටසට මීගමුව කලපුව හරහා ලවණ ජලය විශාල වශයෙන් ඇතුළු වේ. තවද වියළි කාලයේ දී ප්‍රදේශයේ වාෂ්පීභවනය අධික වන අවස්ථාවල දී ලවණතාව ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යයි.

මුතුරාජවෙල වගුරු බිම ජාත්‍යන්තර රම්රාර් තෙත් බිම් නාමාවලියට ද ඇතුළත්වී ඇත. පෛව විවිධත්වය අතින් ඉතා පොහොසත් තෙත් බිම් පරිසර පද්ධති මෙම නාමාවලි-

යට ඇතුළත් වේ. මුතුරාජවෙල වගුරු බිමෙහි අධික සත්ත්ව සහ ශාක විවිධත්වයක් පැවතීම එය මෙම රම්රාර් නාමාවලියට ඇතුළත් වීම සඳහා හේතුවී ඇත.

සත්ත්ව විවිධත්වය

ලෝක සංරක්ෂණ සංගමය (IUCN) විසින් 2001 වසරේ දී ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද “An Assessment of the status of Biodiversity in the Muthurajawela Wetland Sanctuary” නම් වාර්තාවෙහි සඳහන් වන අන්දමට මෙම වගුරු බිමෙහි ක්ෂීරපායී විශේෂ 22 ක් ද, මත්ස්‍ය විශේෂ 41 ක් ද, උභයජීවී විශේෂ 14 ක් ද, උරග විශේෂ 31 ක් ද, පක්ෂි විශේෂ 102 ක් ද, බත්කුරන් විශේෂ 22 ක් ද, සමනළ විශේෂ 48 ක් ද වාර්තා වී ඇත.

මුතුරාජවෙල තෙත් බිම් පරිසර පද්ධතිය තුළ හමුවන ක්ෂීරපායී විශේෂ සියල්ල කුල 14 කට අයත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික සත්ත්ව විශේෂයක් වන රිළුවා (*Macaca sinica*) මෙම තෙත් බිමෙහි දී දැකගත හැකි ය.

එමෙන් ම, ලේනා (*Funambulus palmarum*), උරුරුමීයා (*Bandicota bengalensis*), ගෙමීයා (*Mus musculus*) සහ වහල මීයා (*Rattus rattus*) යන ක්ෂීරපායීන් විශාල වශයෙන් හමු වේ. ඉත්තෑවා (*Hystrix indica*), මුගටියා (*Herpestes fuscus*), කලවෑ ද (*Paradoxurus hermaphrodites*), දිය බල්ලා (*Lutra lutra*), අඳුන් දිවියා (*Prionailurus viverrinus*), හෝතඹුවා (*Herpestes smithii*), මීමින්නා (*Tragulus meminna*) වැනි සතුන් ද මෙම වගුරු බිමෙහි ජීවත් වන අතර ඔවුන් එතරම් බහුල ලෙස දැකගත නොහැකි ය. උනහපුළුවා (*Loris tridigradus*) සහ කොළ දිවියා (*Felis rubiginosa*) මෙම පරිසර පද්ධතියෙහි ඉතාමත් විරල ලෙස හමුවන සතුන් වේ. මෙම ක්ෂීරපායී සතුන් අතර දැකිය හැකි උනහපුළුවා, දිය බල්ලා, අඳුන් දිවියා සහ කොළ දිවියා ජාතික වශයෙන් වඳවීමේ තර්ජනයට ලක් වූවන් වේ.

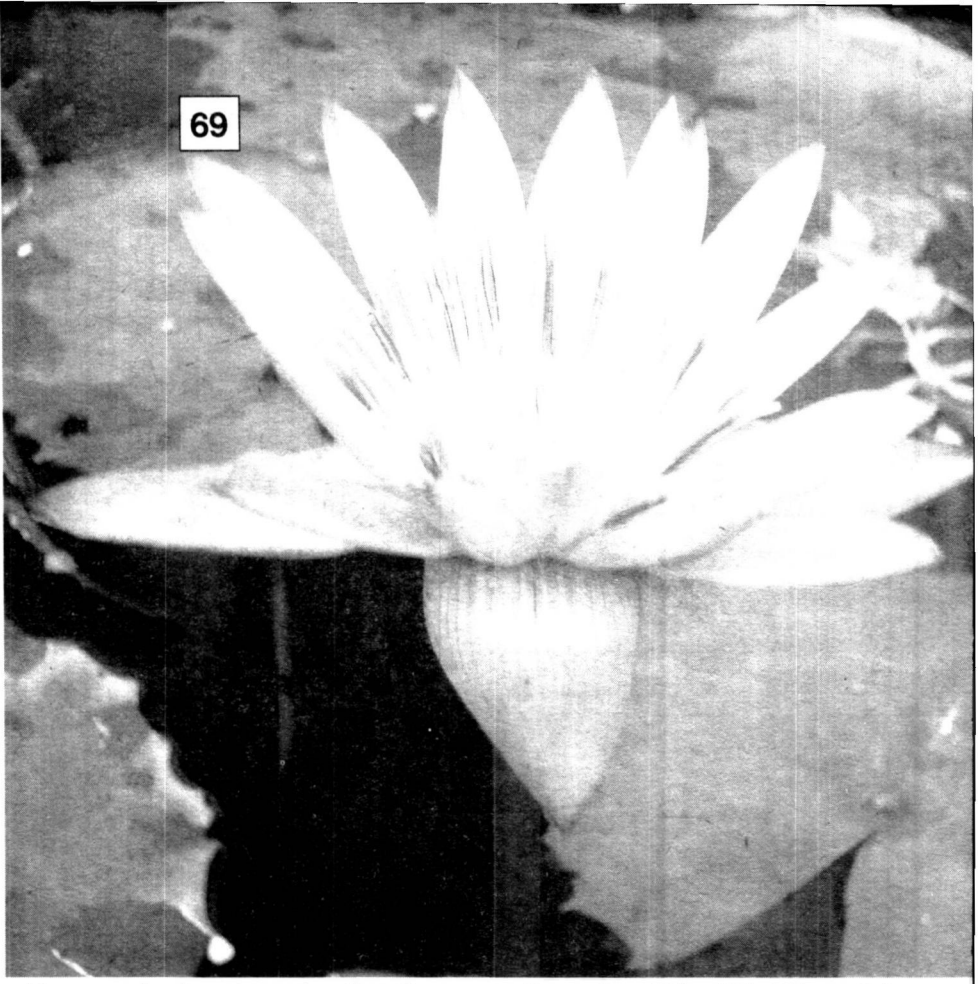
මෙම තෙත් බිමෙන් හමුවන මත්ස්‍ය විශේෂ අතර දංකුඩුපෙතියා (*Puntius sinhalaya*), රැවුල්දණ්ඩියා (*Esomus thermoicos*), උඩහඳයා (*Aploceilus dayi*), කොළ කණයා (*Channa orientalis*) සහ මගුරා (*Clarias brachysom*) යන ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික මත්ස්‍ය විශේෂ ද දැකගත හැකි ය. මොවුන් අතරින් දංකුඩුපෙතියා හැර සෙසු මත්ස්‍ය විශේෂ හතර ම වඳවී යාමේ අවදානමට මුහුණපා ඇත. මීට අමතරව හිලාපියා (*Sarotherodon mossambicus*) දණ්ඩියා (*Rasbora daniconius*), ඉපිලිකයිසා (*Puntius bimaculatus*),

කහ කොරළියා (*Etiopis maculatus*), තෙප්පිලි (*Trichogaster pectoralis*), වැලිගොව්වා (*Glossogobius giuris*), හුංගා (*Heteropneustes fossilis*) යන මත්ස්‍ය විශේෂ ද මෙම වතුරැ බිමෙහි වෙසෙති.

මුතුරාජවෙල තෙත් බිමෙහි දැකියහැකි උභයජීවී විශේෂ සියල්ල ම කුල හතරකට අයත් වේ. ගොඩ ගෙම්බා (*Bufo melanostictus*), අතුකෝරාල ගේ ගෙම්බා (*Bufo atukoralei*), ගඩොල් ගෙම්බා (*Kaloula taprobanica*), ශ්‍රී ලංකා ගස්ගෙඩිබා (*Rana gracilis*), රතු මුවපටු මැඩියා (*Microhyla rubrum*), සුලබ වෙල්මැඩියා (*Limnonectes limnocharis*), ඉරි ඇටිකිත්තා (*Philautus leucorhinus*), පිහිඹු ගස් මැඩියා (*Polypedates cruciger*), ඔවුන් අතරින් කිහිප දෙනෙකි. මෙම උභය ජීවීන් අතරින් අතුකෝරාල ගේ ගෙම්බා, ශ්‍රී ලංකා ගස්-ගෙම්බා සහ පිහිඹුගස්මැඩියා යන විශේෂ වඳවී යාමේ තර්ජනයට ලක්වී ඇත.

කුල 13 කට අයත් වන උරග විශේෂ 31 ක් ද මෙම වතුරැ බිම් ප්‍රදේශයෙන් වාර්තා වේ. ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික උරගයන් වන පිචුම්තැලි කටුස්සා (*Otocrypsis weigmanni*), තීන් ගේ හුනා (*Hemidactylus brookii*), සුලබ ලක්තිර-ළුවා (*Lankascincus fallax*), ගැරඬි හිකනලා (*Mabuya carinata*), දිය නයා (*Xenochrophis asperimus*) සහ පුල්ලි දත්කැටියා (*Oligodon sublineatus*), ද වඳවී යාමේ තර්ජනයට ලක්වී ඇති උරගයන් වන ගැට කිඹුලා (*Crocodylus porosus*), කිරි ඉබ්බා (*Lessemys punctata*), ගල් ඉබ්බා (*Melanochelys trijuga*), තාරකා ඉබ්බා (*Geochelone elegans*), පිඹුරා (*Python molurus*), රෙදී නයා (*Achrochordus granulatus*) ද මෙම ප්‍රදේශයේ දී දැකගත හැකි ය. මොවුන්ට අමතරව නාගයා (*Naja naja*), කබර-ගොයා (*Varanus salvator*), තලගොයා (*Varanus bengalensis*), පළාකටුස්සා (*Calotes calotes*), ගරා කටුස්සා (*Calotes versicolor*), සුලබ ගේ හුනා (*Hemidactylus frenatus*), වතුරැගුලි හුනා (*Gehyra mutilata*) වැනි උරගයන් ද නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය.

මෙම තෙත් බිම් ප්‍රදේශයෙහි වාර්තා වී ඇති සියලු සත්ත්ව විශේෂ අතරින් බහුලව ම දැකගත හැක්කේ පක්ෂීන් ය. පක්ෂීන්ට ලැගුම් ගැනීමට මෙන් ම වර්ගයා බෝ කිරීම සඳහා මනා වාසස්ථාන නිර්මාණය වී ඇති බැවින් අති විශාල පක්ෂි ගහණයක් මෙම ප්‍රදේශයෙහි වාසය කරයි. මොවුන් අතරින් සමහර පක්ෂීන් ශ්‍රී ලංකාවට අයත් වන අතර විදේශ රටවල සිට පැමිණෙන සංචාරක පක්ෂීන් ද වේ. කණ කොකා (*Ardeola grayii*), කොරවක්කා



(*Amaurornis phoenicurus*), කුඩා තඹ-සේරුවා (*Dendrocygnajavanica*), පිලි-හුඩුවා (*Halcyon smyrnensis*), කොළඹ කපුටා (*Corvus splendens*), කළු කපුටා (*Corvus macrorhynchos*), මයිනා (*Acridotheres tristis*), බට්ටිච්චා (*Orthotomus sutorius*), යන පක්ෂීන් මෙම තෙත් බිමෙහි ඉතා බහුල ලෙස දැකගත හැකි ය. පුංචි දියකාවා (*Phalacrocorax niger*), මැදි සුදු කොකා (*Mesophoyx intermedia*), පුංචි සුදු කොකා (*Egretta grazetta*), මාල හිරවා (*Psittacula kramerii*), කොහා (*Eudynamis scolopacea*), පොළොස් කොට්ටෝරුවා (*Megalaima zeylanica*) යන පක්ෂීන් ද විශාල වශයෙන් දැකිය හැකි පක්ෂි විශේෂ අතරින් කිහිපයකි. ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික පක්ෂි විශේෂයක් වන හීන් කොට්ටෝරුවා (*Megalaima rubricapilla*), ද වඳවී යාමේ තර්ජනයට ලක් වූ පක්ෂි විශේෂ වන ප්‍රයරතු කෙරළියා (*Porzana fusca*), උළුකැස්වටුවා (*Rostratula benghalensis*), සහ බඩ-සුදු වේග ලිහිණියා (*Tachymarptis melba*) ද මෙහි දී හඳුනාගත හැකි ය.

කුල 4 කට අයත් වන බත්කුරන් විශේෂ 22 ක් මුතුරාජවෙල තෙත් බිම් ප්‍රදේශයේ දී දැකගත හැකි අතර පන් වර්ග ඇතුළු කුඩා පැළෑටි විශේෂ රැසක් පැවතීම මෙම ප්‍රදේශයෙහි බත්කුරන් ගේ වාසයට මනා තෝකැන්නක් වී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික මෙන් ම වඳවී යාමේ තර්ජනයට ලක්වී ඇති විශේෂයක් වන *Elatoneura* spp. නමැති විශේෂය මෙහි දී නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. එමෙන් ම

වඳවී යාමේ ලැයිස්තුවෙහි සිටින තවත් විශේෂයක් වන *Neurothemis intermedia* ද මෙහි වාසය කරයි.

Glassy Tiger, Largo Oak Blue, Dark Grass Blue, Tiny Grass Blue, Common Tiger, Jezzbel, Chocolate Albatross, Stripped Albatross, Common Albatross, Crimson Rose, Common Rose, Tailed Jay, Blue mormon යනු මුතුරාජවෙල තෙත් බිමෙහි දී දැකගත හැකි සමනල විශේෂ 43 අතරින් කිහිප දෙනෙකි.

වෘක්ෂලතා විවිධත්වය

මුතුරාජවෙල තෙත් බිම් ප්‍රදේශයෙහි දැකිය හැකි ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමේ දී එහි සත්ත්ව විවිධත්වයට නොදෙවෙහි වෘක්ෂලතා විවිධත්වයක් ද හඳුනා ගත හැකි ය. මෙහි කුල 66 කට අයත් ශාක විශේෂ 190 ක් දැනට හඳුනාගෙන ඇත. එම ශාක විශේෂ ප්‍රධාන කොටස් 3 ක් යටතේ වර්ග කළ හැකි ය. එනම්,

1. කඩොලාන සහ කඩොලාන ආශ්‍රිත ශාක
2. පාන වර්ග
3. අනෙකුත් ශාක වර්ග යනාදී වශයෙනි.

මුතුරාජවෙල වතුරැ බිම තුළ දැකිය හැකි වෘක්ෂලතා අතර පරිසරයට විශාල වශයෙන් අනුවර්තන දක්වන කඩොලාන සහ කඩොලාන ආශ්‍රිත ශාක මනස්කාන්ත ලෙස ව්‍යාප්ත වී ඇත. සමස්ත තෙත් බිම් පුරා ම මෙම වෘක්ෂලතා බාණ්ඩය ව්‍යාප්ත වී ඇත. මෙහි කඩොලාන සහ කඩොලාන ආශ්‍රිත ශාක වර්ග 21 ක් දැනට වාර්තා වී ඇත.

මෙම තෙත් බිම් ප්‍රදේශයෙහි වාර්තා වී ඇති සියලු සත්ත්ව විශේෂ අතරින් බහුලව ම දැකගත හැක්කේ පක්ෂීන් ය. පක්ෂීන්ට ලැගුම් ගැනීමට මෙන් ම වර්ගයා බෝ කිරීම සඳහා මනා වාසස්ථාන නිර්මාණය වී ඇති බැවින් අති විශාල පක්ෂී ගහණයක් මෙම ප්‍රදේශයෙහි වාසය කරයි. මොවුන් අතරින් සමහර පක්ෂීන් ශ්‍රී ලංකාවට අයත් වන අතර විදේශ රටවල සිට පැමිණෙන සංචාරක පක්ෂීන් ද වේ.

මරිටි කඩොල් (*Xylocarpus granatum*), හීන් කඩොල් (*Aegiceras corniculata*), කඩොල් (*Rhizophora apiculata*), මහ කඩොල් (*Rhizophora mucronata*), මල් කඩොල් (*Bruguiera sexangula*), පුංකණ්ඩ (*Ceriops tagal*) කරන්කොකු (*Acrostichum aureum*), ගිංපොල් (*Nypa fruticans*), කටුඉකිලි (*Acanthus ilicifolius*), ගොන්කදුරු (*Cerbera manghas*) බෑරිය (*Lumnitzera racemosa*), දියදැග (*Dolichandrone spathacea*), බෙලිපට්ටා (*Hibiscus tiliaceus*) ඒ අතරින් කිහිපයකි.

කඩොලාන සහ කඩොලාන ආශ්‍රිත ශාකවලට අමතරව හම්බුපත් (*Typha angustifolia*) බොරුපත් (*Eleocharis dulcis*), එලුපත් (*Lepironia articulata*), ගල් ඇති (*Cyperus corymbosus*) වැනි පත් වර්ග විශාල වශයෙන් දැකගත හැකි ය. තෙත් බිම් ආශ්‍රිතව ජීවත් වන බොහෝ ගෘහණියෝ තම නිවෙස්වල අවශ්‍යතාවන්

සඳහා පැදුරු, වට්ටි, පෙට්ටි, ගමන් මල ආදිය නිර්මාණය කිරීම සඳහා මෙම පත් වර්ග භාවිත කරති.

ඉහත වෘක්ෂලතා විශේෂයන්ට අමතරව තවත් විශේෂ 164 ක් පමණ මෙම තෙත් බිම් ප්‍රදේශයේ දී දැකගත හැකි ය. මොනරකුඹුම්බිය (*Vernonia cinera*), පොඩිසිඤ්ඤමරං (*Eupatorium odoratum*), නිදිකුම්බා (*Mimosa pudica*), බැබිල (*Sida veronicifolia*) බලුතකුට (*Stachytarpheta jamaicensis*), වැනි පැදුරු වර්ග ද කංකුං (*Ipomoea aquatica*), මානෙල් (*Nymphaea stellata*), ඕලු (*Nymphaea nouchali*), වැනි පලප ශාක ද පපන්පබර (*Eichornia crassipes*), සැල්විනියා (*Salvinia molesta*), හයිඩ්‍රිල්ලා (*Hydrilla verticillata*) වැනි ආක්‍රමණික විශේෂ ද නෙල්ලි (*Phyllanthus debilis*) රටකොට්ටං (*terminalia catappa*) වැනි වෘක්ෂ වර්ග ද භාතාවාරිය (*Asparagus falcata*) වැනි වැල් වර්ග ද ඒ අතර දැකගත හැකි ය. ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික වෘක්ෂලතා විශේෂයක් වූ වල් ඉඳි (*Phoenix zeylanica*) ශාකය ද මෙම මුතුරාපවෙල වගුරු බිම් ප්‍රදේශයේ ව්‍යාප්ත වී ඇත.

මෙවැනි අධික පෙව විවිධත්වයකින් හෙබි මුතුරාපවල වගුරු බිම්ට මෑතක සිට කණකොකා හඬන්නට පටන්ගෙන ඇත. එනම්, ශ්‍රී ලංකාවේ දැකිය හැකි අගනා තෙත් බිම් අතරින් එකක් වන මුතුරාපවෙල වගුරු බිම මානව ක්‍රියා කාරකම් හේතුවෙන් විනාශ වෙමින් පවතී. 1960 වර්ෂයේ පමණ සිට මෙම තෙත් බිම් ප්‍රදේශයට ජනතාව සංක්‍රමණය වීම සහ තෙත් බිම් අවට ප්‍රදේශවල කාර්මාන්ත ශාලා ඉදිකිරීම තෙත් බිමෙහි විනාශයට මුල් වූ ප්‍රධාන සාධකය. මෙම හේතු නිසා මුතුරාපවෙල වගුරු බිම කෙරෙහි එල්ල වී ඇති බලපෑම් කිහිපයකි.

තෙත් බිම හා අවට පදිංචි ජනතාව විසින් ගෘහස්ථ අපද්‍රව්‍යය, සත්ත්ව අපද්‍රව්‍යය සහ කෘෂිකාර්මික අපද්‍රව්‍යය තෙත් බිමට මුදාහැරීම තෙත් බිම හා ඒ අවට පදිංචි ජනතාව විසින් දළ වශයෙන් කිලෝ ග්‍රෑම් 13000 කට අධික ගෘහස්ථ අපද්‍රව්‍යය

ප්‍රමාණයක් තෙත් බිමට මුදාහරී. එමෙන්ම තෙත් බිමේ ජනාවාස ඇති ප්‍රදේශවල පුද්ගලයන් සාප්‍රචම ඔවුන්ගේ වැසිකිලි තෙත් බිමට හරවා ඇත. නව ද මෙම ප්‍රදේශයේ ඌරන්, කුකුළන් හා ගවයන් වැනි සත්ත්ව පාලනය සිදුකරන පුද්ගලයන් එම සතුන්ගේ අපද්‍රව්‍ය ද තෙත් බිමට මුදා හරී. මේ හේතුව නිසා තෙත් බිමෙහි ඇති ජලයේ බැක්ටීරියා මට්ටම ඉහළ අගයක් ගනී.

*** තෙත් බිම ගොඩ කිරීම**

තෙත් බිම අවට සහ තෙත් බිම තුළ අනවසර පදිංචිකරුවන් රැසක් දැකිය හැකි ය. මොවුන් වගුරු බිම ගොඩකර නිවාස තනා ගැනීම නිසා එය ක්‍රමයෙන් විනාශ වෙමින් පවතී. එමෙන් ම විවිධ නම්වලින් යුත් අතුරු මාර්ග ජාලයක් ද මෙම තෙත් බිම ගොඩකර තනා ඇත. කඳුන සිට උස්වැටෙකෙයියාව හා නුග පේ, බෝපිටිය දක්වා දිවෙන මාර්ගය දෙපස වගුරු කලාපය මෙලෙස විවිධ කටයුතු සඳහා ගොඩ කිරීම හේතුවෙන් අසීමිත ලෙස විනාශ වෙමින් පවතී.

*** තෙත් බිම අවට ජනතාව තෙත් බිමෙහි ශාක ප්‍රචාර විනාශ කිරීම**

නිවාස සෑදීම සඳහා මෙන් ම ඉන්ධන සඳහා ද ඌරු කොටු, කුකුල් කොටු ආදිය තැනීම සඳහා ද තෙත්බිම අවට ජනතාව තෙත් බිමෙහි ඇති කඩොල්, කදුරු වැනි කඩොලාන ශාක වර්ග භාවිත කරති. මේ නිසා කඩොලාන ශාක ශීඝ්‍රයෙන් අඩු වෙමින් පවතී. තෙත් බිම අවට පිහිටා ඇති කාර්මාන්තශාලාවලින් කාර්මික අපද්‍රව්‍ය තෙත් බිමට මුදා හැරීම

ඒකල, කටුනායක, කටාන යන කාර්මික කලාපවලින් තෙත් බිමට සම්බන්ධ ජල මාර්ගවලට අපද්‍රව්‍ය බැහැර කරයි. ඒකල කාර්මික ජනපදයේ ඇති සියලු ම කාර්මාන්තශාලාවල අපද්‍රව්‍ය දැඩුගම් ඕයට බැහැර කරයි. මෙලෙස ජලයට අධික ලෙස කාර්මික අපද්‍රව්‍ය එකතු වීම නිසා වගුරු බිමෙහි ජලයේ දියවී ඇති ඔක්සිජන් ප්‍රමාණය අඩු වී ඇත.

හීනි විරෝධී මත්පැන් නිෂ්පාදනය කරන ස්ථානවලින් අධික සල්ෆයිඩ් ප්‍රමාණයක් ජලයට එකතු වීම ඒවායෙහි බැහැර කෙරෙන අධික සල්ෆයිඩ් සාන්ද්‍රණයක් සහිත අපවිත්‍ර ජලය වගුරු බිමට මුදා හරී. මේ මඟින් වගුරු බිමෙහි ජලය දූෂණය වීම සිදු වේ.

මුතුරාපවෙල යනු සිරිලකට හිමිව ඇති මිල කළ නොහැකි සම්පතක් වුවත් මෙලෙස මිනිසා ගේ අදුරදුර්ශී ක්‍රියාකලාපයන් හේතුවෙන් එහි සුන්දරත්වය මෙන් ම උපයෝගීතාව ද ශීඝ්‍රයෙන් හීන වෙමින් පවතී. අනාගත පරපුරේ ප්‍රයෝජනය සඳහා මෙම අගනා තෙත් බිම රැක ගැනීම තෙත්බිම අවට ජනතාව ගේ පමණක් නොව, මුළුමහත් ශ්‍රී ලංකාවාසී ජනතාවගේ ම යුතුකමකි. □

